

TEMA 5.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat d'educació primària. Característiques, estratègies, tècniques i instruments d'avaluació. Promoció i plans específics de reforç.

Índex

1.	INTRODUCCIÓ	2
2.	MARC LEGISLATIU	2
3.	CONCEPTE D'AVALUACIÓ.....	5
4.	L'AVALUACIÓ DELS PROCESSOS D'APRENTATGE DE L'ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA ...	6
4.1	RECOLLIDA DE DADES.....	6
4.2	ANÀLISI.....	6
4.3	PRESA DE DECISIONS	6
5.	ESTRATÈGIES, TÈCNiques I INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ.....	8
5.1	DIAGNOSIS O AVALUACIÓ INICIAL.....	9
5.2	AVALUACIÓ DE LA REPRESENTACIÓ DELS OBJECTIUS	9
5.3	AVALUACIÓ DE LA QUALITAT DE L'ANTICIPACIÓ I PLANIFICACIÓ DE L'ACCIÓ	10
5.4	AVALUACIÓ DE LA REPRESENTACIÓ O PERCEPCIÓ DELS CRITERIS D'AVALUACIÓ	10
5.5	AVALUACIÓ DELS RESULTATS DELS APRENTATGES REALITZATS.....	11
6.	PROMOCIÓ I PLANS ESPECÍFICS DE REFORÇ.....	12
6.1	PROMOCIÓ.....	12
6.2	PLANS INDIVIDUALITZATS	13
7.	CONCLUSIÓ	13
8.	BIBLIOGRAFIA	14
9.	WEBGRAFIA	14
10.	ESQUEMA	15
11.	GLOSSARI.....	18

1. INTRODUCCIÓ

Habitualment quan s'ha parlat d'avaluació s'ha considerat com a una estratègia que permet mesurar, qualificar... Pel que fa als tipus d'avaluació trobem qui parla de diagnòstica, formadora, sumativa...

Actualment la concepció de l'avaluació és la de que l'avaluació forma part del procés d'aprenentatge.

En aquest tema veurem en quin marc legislatiu es mou l'avaluació en l'educació primària, així com la concepció actual d'aquesta i els diferents instruments d'avaluació.

Cal passar d'una avaluació dels aprenentatges a una avaluació per aprendre i, més específicament, a una avaluació vista com a aprenentatge.

Currículum de Finlàndia, 2015.

2. MARC LEGISLATIU

La Llei orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'educació, en l'article 20, estableix el marc d'avaluació dels aprenentatges dels alumnes de l'educació primària.

La llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC) l'article 2 estableix els principis que regeixen el sistema educatiu actual, dins dels quals hi ha l'aplicació general de

critèris i procediment d'avaluació. L'article 79 estableix els criteris d'organització pedagògica que inclouen l'avaluació objectiva del rendiment escolar per poder avaluar el progrés assolit individualment per cada alumne.

DECRET 119/2015, del 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

S'estableix que l'aprenentatge s'ha de basar en desenvolupar competències.

En aquest decret es diu que l'avaluació dels aprenentatges ha de ser continuada, formadora i formativa. S'organitza en avaluacions internes i externes al centre. Han de servir per donar informació del progrés dels alumnes i l'anàlisi dels processos i resultats han d'afavorir els canvis per la millora. Esdevé així un element del procés d'aprendre i converteix l'alumne en protagonista de la seva formació.

En els articles 15 i 16 determina els principis i característiques de l'avaluació i la promoció dels alumnes d'aquesta etapa.

En els articles 17 i 18 s'hi defineix l'avaluació diagnòstica i la prova d'avaluació de sisè de primària.

ORDRE ENS/164/2016, del 14 de juny, per la qual es determina el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària.

D'acord a tota la normativa anterior, en aquesta ordre es determina que l'avaluació a primària ha de ser contínua i global, amb una observació sistemàtica de l'assoliment dels objectius educatius. Ha d'integrar les valoracions de totes les àrees, amb una visió globalitzada del procés d'aprenentatge al llarg de tota l'etapa, centrant-se sempre en l'assoliment de les competències bàsiques.

L'avaluació ha de permetre als mestres la identificació de les dificultats d'aprenentatge i trobar estratègies per superar-les.

En l'article 3 es descriu la prova d'avaluació diagnòstica de tercer de primària.

En l'article 4 es determina com ha de ser la prova d'avaluació de sisè de primària.

En l'article 6 s'especifica com s'ha de fer l'avaluació dels alumnes amb Pla individualitzat.

En l'article 8 es determina com ha de ser l'avaluació de final de curs en cada curs de l'etapa de primària. En el punt 2 especifica que en la darrera avaluació de 2n, 4t i 6è caldrà avaluar l'assoliment de les competències bàsiques de l'àmbit digital, aprendre a aprendre, autonomia, iniciativa personal i emprenedoria. En el punt 4 estableix els termes en què s'ha d'avaluar: **AE** (assoliment excel·lent), **AN** (assoliment notable), **AS** (assoliment satisfactori), **NA** (no assolit).

3. CONCEPTE D'AVALUACIÓ

Els nous corrents pedagògics i la normativa actual ens porta a un nou concepte d'avaluació que queda molt lluny de la simple quantificació numèrica en el resultat d'una prova escrita. Aquest tipus d'avaluació estava centrada en la valoració única i exclusiva del producte final del procés d'aprenentatge.

L'avaluació tal i com està plantejada actualment en el nostre sistema educatiu ha de ser una avaluació que ha de servir per a aprendre.

Per aconseguir aquest canvi cal replantejar-se algunes concepcions sobre l'avaluació:

- L'avaluació ha de ser gratificant: alumnes i mestres han de trobar les activitats d'avaluació gratificants i útils per aprendre. La coavaluació i l'autoavaluació són procediments que ajuden.
- Aprendre requereix avaluar-se: cal que els alumnes puguin expressar les seves idees prèvies, escoltar les propostes dels altres i estar preparats per poder canviar el seu pensament inicial si cal. És necessari valorar l'error per poder avançar a partir d'ell.
- L'aprenent ha de ser el protagonista de l'avaluació: cal donar més importància a l'avaluació formadora (les decisions de millora les pren l'alumne) davant l'avaluació formativa (el professorat diu on s'ha equivocat i què cal millorar).
- L'avaluació dels resultats d'un procés d'aprenentatge té sentit si s'ha après.

4. L'AVALUACIÓ DELS PROCESSOS D'APRENTATGE DE L'ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Avaluar és un procés que comporta: recollida de dades, anàlisi, i presa de decisions.

4.1 RECOLLIDA DE DADES

La recollida de dades ha de ser útil per poder avançar en el procés d'aprenentatge. Cal que mostrin com està estructurat el pensament de l'alumne, les seves actuacions directes, sobre les quals ell pugui reflexionar i millorar.

4.2 ANÀLISI

Implica identificar el que hem fet bé i els errors. L'alumne ha de percebre que l'objectiu és millorar la tasca que fa, no posar-li una qualificació a ell.

4.3 PRESA DE DECISIONS

A partir d'aquest anàlisi el canvi de paradigma en l'avaluació rau en saber com es milloraran les dificultats detectades.

- Pel que fa a l'alumne:

Si les actuacions a fer, les proposa el docent per tal que l'alumne les incorpori i pugui millorar la seva tasca parlarem **d'avaluació formativa**. En aquest cas no estarem fent un alumne autònom si sempre depèn de l'opinió i les recomanacions de l'adult. Caldria doncs estimular a l'alumne a que sigui ell qui prengui les seves

pròpies decisions per poder millorar. En aquest cas estarem promovent l'**avaluació formadora**.

- Pel que fa al professorat:

Després de comprendre les dificultats expressades dels alumnes cal que el professorat també s'autoavaluï decidint com adapta les activitats d'aprenentatge futures, on es centrarà la seva actuació...

Als docents però també se'ls demana des de l'administració que prenguin decisions sobre el nivell dels aprenentatges assolits. És el que tradicionalment s'ha anomenat **avaluació sumativa**. Seria més adient dir-li qualitativa o acreditativa del que s'ha après i de quina manera l'alumne està preparat per continuar aprenent.

Aquesta avaluació té dues finalitats: la pedagògica (valoració final d'un procés d'aprenentatge) i la social (orientació, classificació i selecció de l'alumnat en relació als seus estudis actuals i els posteriors).

L'avaluació, entesa com autoavaluació i coavaluació, és el motor de qualsevol procés de construcció del coneixement. En aquest procés tant els alumnes com el professorat estan constantment recollint dades, valorant la coherència de les idees construïdes i dels procediments que s'estan aplicant, i si cal, introduint canvis significatius.

En aquesta manera de treballar, els alumnes van identificant els seus coneixements i van escoltant el que diuen els altres, valoren la utilitat del que senten i prenen

decisiones de si ho incorporen al seu discurs o no. Per altra banda, el professorat va avaluant els processos que esdevenen a l'aula, com raonen i interactuen els alumnes i d'acord amb el que observa incorpora noves activitats i reptes per superar dificultats que es van trobant.

Sense l'avaluació de les necessitats de l'alumnat la tasca del professorat no seria efectiva, i alhora, sense l'autoavaluació del significat que tenen les noves informacions, maneres de pensar i raonar, no hi hauria progrés. En definitiva podem concloure que des d'aquesta perspectiva ensenyar, aprendre i avaluar són tres processos inseparables.

5. ESTRATÈGIES, TÈCNiques I INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

D'estratègies, tècniques i instruments d'avaluació n'hi ha de molts tipus, els utilitzarem en funció de la finalitat que ens proposem. El que no ha de passar mai és convertir l'instrument que utilitzem en el protagonista de l'acció avaluadora. De fet, els tres tipus d'avaluació dels que hem estat parlant (formativa, formadora i qualificadora/sumativa) poden utilitzar els mateixos instruments d'avaluació. El que diferenciarà un tipus d'avaluació de l'altre és l'objectiu que pretenen aconseguir amb l'ús d'aquell recurs. L'aprenentatge que es vol avaluar serà el que determinarà quin tipus d'instrument o estratègia es farà servir. Els criteris d'avaluació hauran d'estar ben especificats i

consensuats i cal tenir en compte que l'avaluació serà més objectiva com més tipus diferents d'instruments s'utilitzin i com més gent pugui consensuar-ne el resultat.

A continuació exposarem una llista d'instruments d'avaluació classificats en funció de la seva finalitat:

5.1 DIAGNOSIS O AVALUACIÓ INICIAL

- Preguntes obertes i molt contextualitzades.
- Preguntes d'opinió múltiple dissenyades a partir de les respostes obtingudes en el qüestionari anterior.
- Mapes conceptuais.
- Formularis KPSI (permeten identificar el que l'alumne creu que sap).
- Conversa.
- Portafolis o carpeta de treballs.

5.2 AVALUACIÓ DE LA REPRESENTACIÓ DELS OBJECTIUS

- Explicitació d'objectius per part del professor i autoavaluació dels alumnes sobre quan creuen que els van aconseguir.
- Verbalització dels objectius per part dels alumnes expressant què creuen que estan aprenent.
- Diaris de classe recollint les diferents opinions, les que ja tenien i les que van construir.
- Mapes conceptuais que es van construir col·lectivament i s'hi van incorporant nous coneixements que es relacionen a mesura que van apareixent.

- Formularis KPSI (preguntant pel grau de coneixement dels objectius d'aprenentatge previstos, s'aconsella la revisió d'aquest qüestionari per valorar si han millorat la comprensió).
- Anàlisi de treballs dels alumnes de cursos anteriors per determinar quines característiques han de tenir les produccions finals i si es veuen capaços d'aconseguir-les.

5.3 AVALUACIÓ DE LA QUALITAT DE L'ANTICIPACIÓ I PLANIFICACIÓ DE L'ACCIÓ

- Bases d'orientació, cartes d'estudi... instruments que serveixen per preveure i explicitar tots els passos que caldran per resoldre les tasques.
- Diaris de classe que recullin el que creuen haver après i com ho han fet.
- Mapes conceptuals que organitzin i interrelacionin els conceptes apresos.
- Esquemes, diagrames de flux...
- V de Gowin, establiment de relacions entre els referents teòrics i el que fan per fer una tasca.
- Resum dels que s'ha après.

5.4 AVALUACIÓ DE LA REPRESENTACIÓ O PERCEPCIÓ DELS CRITERIS D'AVAUACIÓ

- Rúbriques: graelles de criteris d'avaluació per part de l'alumnat per aplicar posteriorment a l'autoavaluació.
- Graelles de criteris d'avaluació elaborades pel professorat.

- Contractes d'avaluació on es pacten els continguts i criteris d'avaluació.
- Diaris de classe que recullin el que creuen que han après i el que creuen que encara no saben fer.
- Elaboració i correcció d'exercicis en activitat de coavaluació.
- Revisió de les respostes i preguntes fetes en l'avaluació inicial amb els criteris especificats del que cal valorar.

5.5 AVALUACIÓ DELS RESULTATS DELS APRENENTATGES REALITZATS

- Proves escrites amb preguntes que proposin reptes que impliquin la relació entre conceptes i l'anàlisi de situacions noves.
- Mapes conceptuals fets pels alumnes.
- Realització de projectes que impliquin l'aplicació dels coneixements apresos. Escrits, maquetes, representacions...
- Exposicions orals sobre un tema on s'hagi de demostrar les relacions amb el que s'ha après.
- Jocs de rol.
- Respondre al mateix qüestionari d'avaluació inicial i especificar els canvis produïts en els coneixements.

No hi ha un instrument d'avaluació millor que un altre, la seva idoneïtat o no correspondrà a si compleix amb la seva finalitat d'avaluació o no. És important diversificar els instruments d'avaluació, ja que els alumnes són diversos i alguns

obtindran millors resultats en uns que en altres. A mode de resum direm que els instruments d'avaluació serveixen per avaluar, i si la seva finalitat és formativa són per aprendre.

6. PROMOCIÓ I PLANS ESPECÍFICS DE REFORÇ

6.1 PROMOCIÓ.

ORDRE ENS/164/2016, del 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària.

En l'article 9 estableix sobre la promoció:

El pas al curs o etapa següents sempre que hagin assolit els aprenentatges corresponents o si l'equip docent considera que pot continuar perquè assolirà els continguts amb els suports i mesures corresponents.

La comissió d'avaluació pot decidir que un alumne amb dificultats promocioni. Caldrà explicitar les actuacions per tal que pugui assolir les competències de cada àmbit. De la mateixa manera pot establir que no promocioni si es creu que el seu grau de maduresa no li permetrà avançar en els seus aprenentatges.

Els alumnes amb NEE poden ampliar la seva estada a l'etapa d'educació primària un curs més, sempre que això li pugui provocar beneficis personals i socials en els aprenentatges. En aquest cas cal fer un pla individualitzat d'aprenentatge.

L'alumnat amb altes capacitats poden flexibilitzar també la permanència en un curs en tota l'etapa escolar. Sempre i quan el grau de maduresa i ritme d'aprenentatges ho aconselli. Caldrà elaborar un Pla individualitzat basat en la valoració psicopedagògica de l'alumne.

6.2 PLANS INDIVIDUALITZATS

És un document que recull les valoracions i la presa de decisions dels equips docents - amb la participació de la família i de l'alumne -, sobre la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a situacions singulars de determinats alumnes en tots els contextos en què es desenvolupa el projecte educatiu. (Decret 150/2017). El tutor n'és el responsable de l'elaboració i del seguiment. És un document que es revisa de manera periòdica i mínim un cop cada curs escolar. Els resultats de l'avaluació de l'alumne que consten en documents oficials d'avaluació responen a l'aplicació dels criteris establerts en el PI.

7. CONCLUSIÓ

Aprendre vol dir superar obstacles i errors. L'error ha d'entendre's com el punt de partida per començar a aprendre. Les estratègies i els instruments d'avaluació entesos dins del procés d'aprenentatge tenen molta repercussió en la millora d'aquests. És a dir, l'avaluació no només mesura els resultats sinó que condiciona què i com s'ensenya, què aprenen els alumnes i com ho fan. L'avaluació entesa d'aquesta manera no es pot excloure dels processos d'ensenyament i aprenentatge.

8. BIBLIOGRAFIA

Sanmartí Puig, Neus (2007) *Avaluar per aprendre*. Barcelona. Editorial Graó.

Sanmartí Puig, Neus (2019) *Avaluar i aprendre: un únic procés*. Barcelona. Editorial Octaedro.

9. WEBGRAFIA

Departament d'ensenyament (2020):

La llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC)

https://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?documentId=480169&language=ca_ES&action=fitxa

DECRET 119/2015, del 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6900/1431926.pdf>

ORDRE ENS/164/2016, del 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària.

<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7148/1508505.pdf>

10. ESQUEMA

1. Introducció.

2. Marc legislatiu.

La llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC)

DECRET 119/2015, del 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

ORDRE ENS/164/2016, del 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària.

3. Concepte d'avaluació.

L'avaluació tal i com està plantejada actualment en el nostre sistema educatiu ha de ser una avaluació que ha de servir per a aprendre.

Cal replantejar-se algunes concepcions sobre l'avaluació:

- L'avaluació ha de ser gratificant.
- Aprendre requereix avaluar-se.
- L'aprenent ha de ser el protagonista de l'avaluació.
- L'avaluació dels resultats d'un procés d'aprenentatge té sentit si s'ha après.

4. L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat d'educació primària.

4.1 Recollida de dades

4.2 Anàlisi

4.3 Presa de decisions:

- Per part de l'alumne
- Per part del professorat

5. Estratègies, tècniques i instruments d'avaluació.

10.1 Diagnòs o avaluació inicial (preguntes, qüestionaris KPSI, conversa...)

10.2 Avaluació de la representació dels objectius (explicitació de continguts, anàlisi de treballs de cursos anteriors, mapes conceptuals...)

10.3 Avaluació de la qualitat de l'anticipació i planificació de l'acció (bases d'orientació, cartes d'estudi, diari de classe, mapes conceptuals que interrelacionin continguts apresos...)

10.4 Avaluació de la representació o percepció dels criteris d'avaluació Rúbriques per a l'alumnat i el professorat, contractes d'avaluació, diaris de classe, elaboració i correcció d'exercicis en coavaluació, revisió de les respostes i preguntes fetes en l'avaluació inicial amb els criteris especificats del que cal valorar.

10.5 Avaluació dels resultats dels aprenentatges realitzats (Proves escrites amb preguntes que impliquin la relació de conceptes, mapes conceptuals fets pels

alumnes, realització de projectes que impliquin l'aplicació dels coneixements, exposicions orals, jocs de rol, respondre al mateix qüestionari d'avaluació inicial i especificar els canvis produïts).

6. Promoció i plans específics de reforç.

6.1 Promoció

Article 9 de l'ORDRE ENS/164/2016, del 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària.

6.2 Plans individualitzats

És un document que recull les valoracions i la presa de decisions dels equips docents - amb la participació de la família i de l'alumne -, sobre la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a situacions singulars de determinats alumnes en tots els contextos en què es desenvolupa el projecte educatiu. (Decret 150/2017).

7. Conclusió.

8. Bibliografia.

9. Webgrafia.

11. GLOSSARI

Avaluar per aprendre	Avaluació sumativa	Coavaluació
Avaluació formadora	Instrumentos	Autoavaluació
Avaluació formativa	d'avaluació	

Xaloc Oposicions